

בס"ד ימי רשב"י ביחדיו תשע"ד.

שמחת ל"ג בעומר וטעמיה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תצג

סעיף א

נוהגים (א) שלא [א] לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר, (ב) מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא; אבל לארס ולקדש, (ג) א שפיר דמי, ונשואין נמי, מי שקפץ וכנס (ד) אין עונשין אותו. הגה: מיהו מל"ג בעומר ואילך (ה) ב הכל שרי (אבודרהם ב"י ומנהגים).

סעיף ב

* נוהגים שלא להסתפר (ו) עד ל"ג בעומר, (ז) שאומרים שאז פסקו מלמות, ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר אלא א"כ חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת.

טעמים הקשורים לרשב"י

(1) שער הכוונות - דרושי הפסח דרוש יב

ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג בעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע ואוכלים ושותי' ושמחים שם אני ראיתי למוז"ל שהלך לשם פ"א ביום ל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשו' של השבוע ההו' וזה היה פעם הא' שבא ממצרים אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ. והה"ר יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מוז"ל שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע ועשה שם יום משתה ושמחה. גם העיד הה"ר אברהם הלוי כי בשנה הנז' הלך גם הוא שם והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון נחם ה' אלהינו את אבלי ציון כו' וגם בהיותו שם אמר נחם כו' ואחר שגמר העמידה א"ל מוז"ל כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לו אמור אל האיש הזה אברהם הלוי כי למה אומר נחם ביום שמחתנו והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב ולא יצא חדש ימים עד שמת לו בן א' וקבל עליו תנחומין וכתבתי כל זה להורות כי יש שרש במנהג הזה הנז'. ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר"ע ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג בעומר כפי מה שביאר לעיל ביום ל"ג בעומר:

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רלג

אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו אכשיר דרי ומרחק יבואו ידרושו את ה' בעה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהלולא דרשב"י ז"ל ואם כי כל כוונתם לש"ש = לשם שמים = שכרם רב בלי ספק ע"ד ודיגולו ודליקו נרות עלי אהבה כמ"ש תוס' ר"פ אין מעמידין אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים כבן דרותאי שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה כי כבר כמה כרכורי' כרכר בפר"ח א"ח סי' תצ"ו בקונטרס מנהגי איסור שלו אות י"ד על המקומות שעושים י"ט ביום שנעשה להם נס מהא דאמר' פ"ק דר"ה קמייתא בטיל אחרינייתא מוסיפי' בתמיל' [ובמקומו טרחתי הרבה לקיים מנהג עיר מולדתי ק"ק פפד"מ העושים פורים ביום כ' אדר א'] ולפי דאי' במדרש שמיום שכלה החררה שהוציאו ממצרי' הלכו ג' ימים בלא לחם ואח"כ ירד המן א"כ ה' הורדת המן ביום ל"ג בעומר וראוי' לעשות לזה זכר טוב אך הוא נגד ש"ס פר"ע ושם הארכתי מ"מ לעשותו יום שמחה והדלקה ובמקום ידוע דוקא שיהי' תל תלפיות שהכל נפנים לשם לא ידעתי אם רשאים לעשות כן והוה כעין מ"ש רלב"ח במי שנדר לקבר שמואל הנביא יע"ש וכבר עלה בלבי לומר לפמ"ש רמב"ן באגרת הנפלא שלו שכל מקום המקודש יותר מחברו חרוב ושמים יותר מחברו ע"כ הואיל ובעו"ה עדיין לא הגיע עד עתה זמן בנינו ע"כ ה' זאת כדי שלא יתישב ירושלים ביתר עז כי לא זכינו לכך מי יתן ויזכני ה"ת להיות ממישבים של ירושלים ועכ"פ לא ממחרסים וממחריבים ח"ו להאריך גלות ישראל.

ספר פרי עץ חיים - שער ספירת העומר - פרק ז

א. ענין ימי העומר. הנה ענין העומר, כבר בארנו שהם ימי הדינין, שהם סוד ש"ך דינין. אמנם בימים האלו, אין בז"א עדיין רק מוחין דקטנות, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא בזמן העומר. והנה הכ"ד אלף תלמידים שלו, היו מן המוחין דקטנות אלהים, ולכן היו מקטרגים ושונאים זה את זה. והנה מספרם היו כ"ד אלף תלמידים, והענין כי שם מוחין דקטנות הוא שם אלהים, ואח"כ מה עשה ר"ע, לקח חמשה תלמידים - רבי מאיר, ורבי יהודה, ור"א בן שמוע, ורש"מ, ורבי נחמיה, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד ה"ג דגדלות, ולכן נתקיימו. ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים. כי כן דרך ה"ג דגדלות, לבא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימין אותן דגדלות:

ד. דין ב. הגהה. ומרבים בו קצת שמחה וכו'. כתב הרב מג"א (ס"ק ג) משם כתבי האר"י זצ"ל דגדול אחד אמר נחם ונענש. והשיגו בספר יד אהרן, דלא נענש אלא מפני שמחת רשב"י, וכו' ע"ש. ולק"מ דיום ל"ג לעומר הוא יום שמחת רשב"י. וכן משמע שם בספר הכונות שסידר מהר"ש ויטאל (דף פ"ז ע"א). וגם כתבו דפטירת רשב"י היה יום ל"ג לעומר והוא יומא דהלולא דליהא. אך עם כל זה עדיין אפשר דהקפידא היה שהיה שם על ציון רשב"י. והראיה, שלא נענש מקודם, כשאמר בשנים שעברו. ומ"מ יפה כתב הרב מג"א, דמזה נלמוד דעכ"פ הוא יום שמחה, והגם שלא יהיה עונש, ראוי לשמוח. ודוק היטב כי קצרת.

הערות על ברכי יוסף אורח חיים סימן תצג הערה א

ב. גם במורה באצבע אות רכ"ג כתב של"ג הוא יום הילולת רשב"י. אבל בטוב עין סי' י"ה אות פ"ז כתב: "מה שעושים שמחה בל"ג בעומר, אפשר שרבי עקיבא היה כלל גדול בתורה ולמדה לכ"ד אלף וכו' ומתו וכו' והיה העולם שמם וכו' ויום ל"ג לעומר התחיל לשנות לרשב"י ור' מאיר וכו', ויאור להם שתחזור התורה". ובמראית העין בליקוטים סי' ז' אות ח': "מ"ש בברכי יוסף שיש שכתבו שפטירת רבי שמעון בר יוחאי היתה בל"ג בעומר, כן כתב בפרי עץ חיים, אך כבר נודע שבנוסחאות כתבי האר"י היה ערוב וטעויות סופר, והנוסחא האמיתית היא נסחת ח' שערים שסידר מהר"ש ויטאל, ובשער הכוונות האריך בטעם שמתו וכו' וכתב של"ג בעומר הוא יום שמחת רשב"י, ולא בא בפיו לומר שהוא פטירת רשב"י. ואפשר שהכונה כמ"ש בטוב עין, שביום ל"ג בעומר התחיל רבי עקיבא ללמד לרבי שמעון בר יוחאי וחבריו. ודוק".

ג.

ערוך השולחן אורח חיים סימן תצג סעיף ז

וכוונתו דלעניין ל"ג בעומר בעצמו בכל מקום נוהגין להתיר בין לפי מנהגו של רבינו הב"י ובין לפי מנהגינו מפני שמחזיקין היום הזה לקצת יום טוב וגם במנחה שלפניו ורגילין לקרותו הלולא דרשב"י ובארץ ישראל מרבין בתפלה ובהדלקת נרות על קברו הקדוש ואומרים שנסתלק ביום זה וגם יצא מהמערה ביום זה

ובספר שו"ת שם אריה (ח"א סי' יד) לר' אריה ליבוש בולחובר⁸¹, כתב ששמחים על כך שרשב"י ניצל מהמלכות שגזרה עליו מיתה (כדאיתא בשבת דף לג). וקבעו דוקא את היום הזה שהוא נפטר בו, כיון שהרוגי מלכות אינם נקברים, ולכן קבעו את היום הזה לשמחה דוקא על קברו שמוכיח על ניסו שמת שלא נהרג ביד אדם, והאריך ימים ושנים לאחר הגזירה, עד שמת בידי שמים כדרך כל הארץ, וזכה לקבורה, וששים ושמחים כיון שעל נס שנעשה לרבו צריך לברך, [כדאיתא באו"ח סי' ריח סעיף ו, עי"ש סעיף ז ובמג"א סק"ט], ולכן אנו מודים ומהללים להשם יתברך על הנס של רשב"י באותו יום שקבעו הוא ל"ג בעומר, כי הוא רבן ומאורן של ישראל. ובפרט לפי מה שכתב

81. דעתו יום ל"ג בעומר כיום שמתה והילולת רשב"י. מחבר: הרב משה אייזיק גלי. כתב עת: ישורון מן חסידי חתם - חתם. ** נא לשמור על קדושת הגיליון/ חתוך מאגר פרויקט השו"ת - אוני-בר-אינדי

ד.

בכתב ידו של החיד"א⁸⁶ (אוטוגרף) מובא מעשה בו נאמר שמרן הבי"י רצה לבטל את המחולות בקברו של רשב"י וכך כתב "בימי מרן⁸⁷ הסכימו שלא יעשו ישראל הערביים⁸⁸ מחול בל"ג לעומר על ציון רשב"י (והבנין בנאו הרב קול בוכים — המהר"ם גלאנטי). ונראה למרן ובית דינו שחס ושלום זלזול שאוכלים ומרקדים, ונכתבה הסכמה ולא נחתמה, בלילה חלם מרן⁸⁹ עם הרשב"י ואמר לו שתבוא מגיפה גדולה בעבור זה ההסכמה כי רצונו שישמחו בהילולא, ולמחר קרע ההסכמה".

86. דעתו יום ל"ג בעומר כיום שמתה והילולת רשב"י. מחבר: הרב משה אייזיק גלי. כתב עת: ישורון מן חסידי חתם - חתם. ** נא לשמור על קדושת הגיליון/ חתוך מאגר פרויקט השו"ת - אוני-בר-אינדי